

Několik taktických dat a úvah dělostřeleckých.

I. Ú v o d.

Úkolem dělostřelectva je, aby při útočných operacích usnadňovalo pěchotě její činnost tím, že odstraňuje překážky (živé i neživé), které se jí staví v cestu, a aby při obranných operacích ničila přípravy nepřítelovy k útoku a přispělo svou palbou k jeho odražení, jakmile by útok započal.

Které jsou to překážky, na něž postupující pěchota v útoku naráží?

Především budou to vlastní drátěné překážky (na frontě stabilizované, třeba jen krátký čas); zde dělostřelectvo nemůže pomoci svou blízkostí vlastní pěchotě, která si vyřeže v nich sama ulice k průchodu.

Dále budou to drátěné překážky protivníkovy, jeho orgány palby jako kulomety, minomety, opevněná střediska odporu, jeho dělostřelectvo, dále jeho pozorovatelný, stanoviště velitelství a úkryty.

Konečně bude nutno, aby dělostřelectvo působilo svojí palbou na ta místa, kudy se může nepřítel přibližovati, aby buď byly jeho jednotky jeho zesíleny, nebo zásobeny, pak na ta místa, kde dle nepřítel v záloze a konečně na ty cíle, které se nahodile objeví; to jsou také překážky, třebaže jiného druhu. Tyto vyjmenované překážky nejsou ničím jiným, než cílem dělostřeleckého útoku, kam třeba řídit palbu.

Jakmile jsem si takto uvědomil, co bude pěchotě brániti v jejím postupu, tu nezbyvá než dále rozvinouti tento požadavek. Tyto překážky pěchoty — cíle to vlastního dělostřelectva — musím posouditi

se stanoviska technického tak, že určím alespoň přibližně odolnost těchto cílů, z odolnosti určím ráži, kterou musím na ten který cíl působiti a zároveň i nutný počet ran pro každý cíl, který je potřebí buď zničiti, buď umlčeti nebo ať se má zabrániti průchodu určitým místem, nepříteli rušiti a p. Z tohoto počtu ran pak vypočítám snadno počet děl, baterií a oddílů, kterého jest třeba použiti na tyto cíle a zároveň i čas, za jak dlouho zničím, neb umlčím onen cíl.

Tímto způsobem obdržím závěr, že potřebuji k provedení úkolu x dělostřeleckých oddílů, x ran střeliva a x minut času, a to je vlastně to hlavní, co potřebuji věděti, abych podřízené dělostřelectvo uvedl účelně v činnost. Z tohoto výpočtu vidím, zda dělostřelectvo, které mám k dispozici, mi dostačí k provedení onoho úkolu, či zda je třeba zesílit toto dělostřelectvo novými dělostřeleckými oddíly, dále vidím z tohoto výpočtu, které cíle jsou důležitější a které jsou méně důležité, anebo na které cíle nebudu vůbec působiti; tím stanovím si zároveň pořadí naléhavosti úkolů.

Je samozřejmé, že hlavní úsilí velitele projevim i dělostřeleckou palbou tím, že v onom prostoru hledím dokonale připravit postup pěchoty, anebo, jsem-li v obraně, zajistím pěchotu v nebezpečných místech svou přesnou palbou. Že i v rozboru taktického úkolu se stanoviska dělostřeleckého počítám s prvky rozhodnutí tak, jak nám je uvádí polní řád, netřeba rovněž připomínati, ani o tom se zvláště šířiti.

Rozborem překážek, stavících se pěchotě v cestu, dostal jsem cíle pro vlastní dělostřelectvo. Na tyto cíle působím palbou, kterou rozlišuji podle povahy oněch cílů na palbu:

1. ničivou: ničím drátěné překážky, kulomety, pozorovatelný, stanoviště velitelská, kryty, úkryty, baterie atd. Nemám-li dosti času, ani střeliva ku provádění ničení, tu prostě tyto orgány protivníkovy neničím, nýbrž umlčuji (neutralisuji);

2. zabraňující: zabraňuji příchod záloh, dovoz střeliva, materiálu a p. tím, že působím na důležité křižovatky silnic, cest, spojovacích zákopů, na soutěsky a p.;

3. rušivou: ruším nepříteli, který čeká v záloze, v úkrytu, ve výdejných střediscích, na zásobovacích nádražích a p.;

4. na cíle nahodilé — krátce se objevující;

5. proti bateriím — není nic jiného než, jak uvádím výše, v palbě ničivé; buď zničím onu baterii nebo ji umlčím;

6. palebnou přehradu, a ta je buď stálá, nebo pohyblivá.

II. Nutná data k výpočtu.

Výpočet, jak jsem jej naznačil v odstavci I., nesestavím, neznám-li určitých technických dat, která mně přibližně řeknou, že potřebuji tolik a tolik ran, té a té ráže ke zničení toho neb onoho cíle. Počítám zhruba:

a) Ničení. V drátěných překážkách jest potřebí vytvořiti alespoň dva průchody pro jednu rotu prvního sledu. Průchod v drátěných překážkách provádím palbou nárazových granátů soustředěním, alespoň jednoho dělostřeleckého oddílu; odolnost těchto překážek vyžaduje střeliva lehkého dělostřelectva, nebo minometů. Spotřeba střeliva k vytvoření 25 m širokého průchodu v drátěných překážkách, 30 m hlubokých, jest přibližně

na vzdálenost 2.500 m —	600 ran lehkého dělostřelectva
na vzdálenost 3.000 m —	700 ran lehkého dělostřelectva
na vzdálenost 4.000 m —	800 ran lehkého dělostřelectva
na vzdálenost 5.000 m —	1.000 ran lehkého dělostřelectva

a u minometů asi 200 min střední ráže.

K zničení nepřátelských organizací užijí nárazových granátů ráže 15 cm nebo 10 cm, a to u zákopů 6—8 ran 10 cm (nebo 8 cm) na běžný metr zákopu, nebo 3 rány 15 cm na běžný metr zákopu. Tu pak jistě mohou říci, že tento zákop je srovnán se zemí.

Na zničení krytu, úkrytu, pozorovatelný, stanoviště velitelského, nejsou-li všechny značných rozměrů, anebo na stanoviště kulometu mohou počítati přibližně 100 ran pro cíl 10 cm houfnic, nebo 60—80 ran 15 cm houfnic (jako střeliva používám nárazových granátů).

Na místa betonová užijí s úspěchem moždířů 21 cm nebo 30.5 cm.

K činnosti proti bateriím, běží-li o jejich zničení, užijí 15 cm houfnic (360—400 ran nárazových granátů) nebo, jde-li o umlčení baterie, užijí děl ráže 8—10 cm. V druhém případě náhlé přepady budou účinnější než trvalé umlčování. Bude nutno počítati s nepřátelskými bateriemi, které se objeví teprve za útoku, a bude tedy účelné, ponechati si určité baterie proti nim.

b) Palba zabraňující. Mám-li zabrániti nepříteli průchod určitým místem, tu k tomuto úkolu použijí kanonů, za střelivo pak jak nárazových, tak i často časových střel. Palbu provádím buď jednotlivou baterií nebo soustředěním a počítám přibližně 100 ran za hodinu na místo, kudy nepřítel musí procházeti. Má-li býti absolutně zabráněn průchod, tu nezbyvá než dotaci střeliva zdvojnásobiti.

c) Palba rušivá. Tuto palbu vypočítám zhruba obdobně jako palbu zabraňující.

Obě tyto palby jsou účinnější, když působí náhlými přepady než když působí nepřetržitě, stále, neboť stálou palbou je protivník upozorněn na místa, na která se střílí, a vyhne se jim.

d) Palba na cíle nahodilé — tedy na osoby nekryté: přihlíží k okamžitému zahájení činnosti a proto užíváme kanonů. Přibližný počet ran 8 cm kanonů na hektar je asi 100—150. Takto střílí jednotlivá baterie; proto je vždy nutné ponechati si určité baterie, které by střílely na tyto nahodilé cíle. Nemám-li však tolik dělostřelectva, tu bude nutno, aby velitel dělostřeleckého oddílu v pásmu normální působnosti svého oddílu pověřil jednu baterii tímto úkolem, ovšem jako jejím „úkolem případným“.

e) Dělostřelecká přehradná palba je buď stálá nebo pohyblivá.

Stálá přehradná palba je palba položená bezprostředně před vlastní pěchotou první linie na ta místa, kde pěchota nemůže působiti svojí palbou, nebo kde její palba zřejmě bude slabá k zastavení postupujícího nepřítel, nebo na místa pravděpodobného hlavního úsilí útoku nepřítelova. Není to tedy palba souvislá, táhnoucí se nepřetržitě od jedné hranice pásma ke druhé, nýbrž musíme pro ni místa pečlivě vyhledati.

Tuto palbu provádí nárazovými granáty lehké dělostřelectvo nebo i dělostřelectvo hrubé; tu však nutno počítati s bezpečnostní vzdáleností alespoň 400 m od vlastní pěchoty. Palba ta jest palba lineární, nebo palba na pásmo do jisté hloubky (účinnější). Šířka úseku k této palbě pro baterii činí 200—300 m; to odpovídá asi 2 ranám pro kus a minutu na 15 m fronty (musí tedy býti hustá a přirozeně i okamžitá). Hrubého dělostřelectva používá se, třeba-li, k zesílení této palby a bude tudíž třeba napřed předvidati použití tohoto dělostřelectva a soustřediti je na nejdůležitější místa.

Pohyblivá palebná přehrada se vypočítá napřed podle postupu pěchoty v útoku, přibližně 100 m za 3—4 minuty. Palba tato provádí se normálně skoky po 100 m (také i po 50 m), v šířce 100 m úseku pro baterii, což odpovídá 2 ranám za minutu pro 15 m fronty pro kus, nejdále do vzdálenosti 5000 m. V dělostřeleckém oddílu provádí se tato palba tak, že dvě baterie působí na šířku pásma 200 m nárazovými granáty, kdežto baterie třetí prodlužuje palbu obou baterií časovanými střelami proto, aby protivník, který by mezi skoky 100 m (nebo 50 m) — prováděnými oběma bateriemi nárazovými granáty — mohl zůstatí nedotčen, byl umlčen palbou časovaných střel. Palba tato je pečlivě napřed připravena, takže každý dělovod zná přesně, že v hod. H má x ran kositi na dálku Y a v hod. H + 3 minuty opět x ran kositi na dálku Y, atd.

Pěchota sleduje pohyblivou palebnou přehradu co nejbližše (pásma bezpečnosti udává návrh služebního předpisu G-VIII-la), aby mohla napadnoutí nepřitele, dříve než bude moci uchopiti se svých zbraní.

III. Průměrná rychlost palby.

Konečně k sestavení výpočtu musím také znáti průměrnou rychlost palby, aby materiál se velmi brzo neopotřeboval a aby mužstvo, obsluhující materiál, stačilo fysické námaze, potřebné k obsluze děl. A tu pak nutno přibližně počítati s průměrnou rychlostí za hodinu: 120 ran 8 cm (nebo 7.5 cm),

90 ran 10 cm houfnic,
45 ran 15 cm houfnic,
15 ran 21 cm mozdíře,
5 ran 30.5 cm mozdíře.

Opakuji ještě jednou, že veškerá tato data jsou přibližná, že však k vytvoření výpočtu — obrazu to celkové činnosti dělostřelectva — jich potřebuji, jakožto určitých základních číslic.

Bylo by jistě zajímavé vyvoditi onen výpočet na konkrétním případě, ale vzhledem k jeho rozsáhlosti od toho upouštím.

IV. Uplatnění výpočtu pro jednotlivé fáze bitvy.

A. Počítám-li tedy alespoň zhruba s těmito daty, tu na př. odpovím na otázku: „jak dlouho bude trvati dělostřelecká příprava, kolik dělostřeleckých oddílů a kolik střeliva bude zapotřebí“, jest snadná a vypočítám tudíž:

a) k utvoření průlomů v drátěných překážkách, jest potřebí dělostřeleckých oddílů, ran střeliva ráže a času,

b) k zničení nepřátelských organizací jest potřebí dělostřeleckých oddílů, ran střeliva ráže a času,

c) k neutralisaci pozorovatelén, stanovišť velitelství, vesnic atd., cílů, jest potřebí

d) palba zabráňující a rušivá cílů, jest potřebí

e) palba proti bateriím cílů, pravděpodobný počet cílů nově se objevivších, jest tedy potřebí

f) k palbě na cíle nahodilé nutno počítati dělostřeleckých oddílů ran střeliva ráže a času.

Sečtu-li tento výpočet, dostanu žádaný nutný počet dělostřeleckých oddílů, spotřebu střeliva a nutný čas k provedení přípravy.

Disponuji oddíly lehkými, oddíly hrubými a oddíly těžkými, tudíž vidím, zda dostacím k vyplnění onoho úkolu se svým dělostřelectvem, nebo zda je nutné jeho zesílení.

Stačí dále prostě pověřiti oddíly určitou úlohou, uspořiti času tím, že plně využiji těchto oddílů, oddíly stejných úkolů soustřediti ve skupiny a tyto přizpůsobiti učenění pěchoty; dále dbám toho, abych zachoval organické svazky a spojil nejvýše 3—4 oddíly pod jednoho velitele.

B. A podobně jest tomu u p r o v e d e n í ú t o k u. Rozhodne-li se povoláný velitel, aby dělostřelectvo provázelo pěchotu v útoku palbou na cíle p ř e c h o d n é, tu tyto cíle po většině znám předem a připočítám k nim pravděpodobné, nově se objevivší cíle a počítám vše obdobně, jak bylo výše uvedeno u dělostřelecké přípravy, t. j. z odolnosti cílů určím ráži, z ráže počet střeliva nutný k zničení, umlčení atd., z počtu střeliva počet děl — baterií — oddílů, z počtu děl opět čas a sestavím podobný výpočet, jak jsem jej nastínil v odstavci ad IV.-A.

C. Rovněž obdobně vedu si v o b r a n ě, kde, jak jsem již uvedl, třeba rozlišovati zřetelně činnost dělostřelectva:

1. když se nepřítel přibližuje;
2. když se nepřítel připravuje;
3. když nepřítel útočí.

Ad 1. — působím palbou rušivou a zabráňující cílů, oddílů, střeliva ráže a času.

Ad 2. — Působím protipřípravou na pěchotu do hloubky asi 1.200 m, cílů atd., na dělostřelectvo cílů atd.

Ad 3. — Stálá palebná přehrada na ta a ta místa, t. j. cílů, oddílů, ran ráže a času.

D. Podobného výpočtu nemohu jedině užiti při doprovázení útoku pěchoty pohyblivou palebnou přehradou, poněvadž zde nepůsobím na určité cíle, nýbrž na pásmo, které má určitou šířku a hloubku. Tu prostě vezmu měřítko do ruky, zjistím šířku pásma, na kterém má býti pohyblivá palebná přehrada provedena, ze šířky tohoto pásma, počítaje po 100 m pro baterii, určím počet baterií (dvě pro dělostřelecký oddíl, třetí prodlužuje palbu obou baterií časovými střelami), dostanu tedy počet oddílů. Pohyblivá palebná přehrada bude působiti od první linie nepřátelské až do čáry, to jest do hloubky m, kteroužto vzdálenost proběhne pěchota za minut, — tedy získal jsem opět čas a z tohoto a počtu dělostřeleckých oddílů vypočítám snadno spotřebu střeliva.

V. Rozdělení dělostřelectva.

O tom jsem se již krátce zmínil v odstavci IV. Je známo, že divisní dělostřelectvo tvoří seskupení nebo skupiny lehkého dělostřelectva přímé podpory a skupinu všeobecné činnosti.

Armádní dělostřelectvo jest dělostřelectvo velké do- nosnosti, které prodlužuje palbu divisního dělostřelectva do dálky a utvoří rovněž skupiny, které jsou zhusta přizpůsobené divisím. Tomuto dělostřelectvu připadají úkoly činnosti proti bateriím a úkoly palby zabraňující a rušivé na dálku, a tu jest třeba výrazně připome- nouti, že veškerá činnost proti bateriím jest řízena jen velitelem armádního dělostřelectva, který má rozhled na umístění nepřátel- ského dělostřelectva po celé frontě. Této činnosti vypomáhají zhusta oddíly hrubého dělostřelectva divisního.

Ničení naopak neprovádí se v pásmu celé armády, nýbrž v pásmu jednotlivých divisí a je to tudíž divisionář, který je nejlépe zpraven o objektech nepřátelských, vhodných pro ničení v pásmu své divise a prostřednictvím svého dělostřeleckého brigádníka řídí niči- vou palbu v pásmu své divise. Poněvadž tento úkol jest značně obtížný a divisní dělostřelectvo nevystačí často svým počtem na tento úkol, vypomůže mu v něm tudíž dělostřelectvo armádní (zvláště na cíle betonované a velkých rozměrů).

Hranice pásma divisního a armádního dělostřelectva, tak často užívaná v operačních rozkazech, vyjadřuje tedy jen hranici pro palbu rušivou a zabraňující mezi divisním a armádním dělostřelectvem, kdežto ničivá palba se provádí v celém pásmu divise bez ohledu na tuto hranici pásem, podle rozkazů divisionáře (jeho dělostřeleckého brigádníka) a palba proti bateriím provádí se v celém pásmu armády bez ohledu na hranici pásma mezi armádním a divisním dělostřele- ctvem podle rozkazů velitele armády (nebo velitele armádního dělo- střelectva).

VI. Závěr.

Vidíme tedy, že dělostřelecký problém v taktice jest založen na výpomoci pěchotě, že jsou to především cíle, od kterých začínáme tento problém rozvíjet, abychom účelně využili všech hlavní děl, které máme k dispozici až po okraj výkonnosti lidských sil a ma- teriálu, aby postupující člověk, jenž obsazuje terén, zůstal ušetřen.

Tohoto účelného využití dosáhneme jen rozumným výpočtem, který je bezpodmínečně nutný, který nám objasní, zda to, co od dělo- střelectva žádáme, je také s to, aby vykonalo za určitý čas; z výpočtu se dovíme i nutnou spotřebu střeliva a postaráme-li se ještě o to, aby dělostřelectvo bylo dobře zásobeno střelivem, materiálem a všemi zásobami, tu pak věru každý dělostřelec bude na místě a má-li pěšák za sebou dobrého dělostřelce, ví dobře, že někdo nad ním bdí, aby mu ulehčil v jeho tvrdé práci.